

فهرست مطالب

۱۱	پیش‌گفتار.....
۱۳	مقدمه.....
۱۷	بخش نخست: عناصر مفهومی و کلیات.....
۱۷	فصل نخست: مفهوم و ارکان مسئولیت کیفری.....
۱۷	مبحث نخست: مفهوم لغوی و اصطلاحی مسئولیت کیفری.....
۲۲	مبحث دوم: ارکان مسئولیت کیفری.....
۲۲	گفتار نخست: مفهوم اهلیت جزایی.....
۲۲	بند نخست: مفهوم بالغ، طفل و نوجوان.....
۲۸	بند دوم: شرایط داشتن اهلیت جزایی.....
۳۰	گفتار دوم: مفهوم تقصیر جزایی.....
	فصل دوم: مفهوم مرحله ای بودن مسئولیت کیفری اطفال و نوجوانان و موضع قانون مجازات اسلامی ۱۳۹۲.....
۳۲	مبحث نخست: مفهوم حقوقی مرحله ای بودن مسئولیت کیفری.....
۳۲	مبحث دوم: موضع قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ در خصوص مرحله ای بودن مسئولیت کیفری.....
۳۳	گفتار نخست: تقسیم بندی مراحل مسئولیت بر مبنای سن اطفال و نوجوانان
۳۳	بزهکار در جرایم تعزیری.....
۳۴	بند نخست: از بدو تولد تا نه سالگی.....
۳۵	بند دوم: از نه سالگی تا ۱۲ سالگی.....
۳۵	بند سوم: از ۱۲ سالگی تا ۱۵ سالگی.....
۳۷	بند چهارم: از ۱۵ سالگی تا ۱۸ سالگی.....
	گفتار دوم: تقسیم بندی مراحل مسئولیت بر مبنای سن اطفال و نوجوانان بزهکار
۳۸	در جرایم مشمول حدود و قصاص.....
۳۸	بند نخست: از بدو تولد تا بلوغ (کمتر از ۱۲ سال قمری).....
۳۹	بند دوم: از بلوغ تا ۱۸ سالگی.....
۴۲	فصل سوم: مبانی اصل مرحله ای بودن برقراری مسئولیت کیفری اطفال و نوجوانان.....
	مبحث نخست: مبانی قانونی اصل مرحله‌های بودن برقراری مسئولیت کیفری اطفال و نوجوانان.....
۴۳	نوجوانان.....
۴۴	گفتار نخست: مقررات داخلی.....

۶ □ نگرشی نو بر مسئولیت کیفری کودکان و نوجوانان در حوزه تعزیرات

- بند نخست: تقسیم بندی اطفال در قانون مجازات عمومی ۱۳۰۴..... ۴۴
بند دوم: عدم مسئولیت اطفال زیر شش سال در قانون مربوط به تشکیل دادگاه اطفال بزهکار مصوب ۱۳۳۸..... ۴۶
بند سوم: مسئولیت تدریجی در قانون مجازات عمومی مصوب ۱۳۵۲..... ۴۸
بند چهارم: تمرکز بر مفهوم بلوغ در قانون راجع به مجازات اسلامی مصوب ۱۳۶۱..... ۵۰
بند پنجم: عدم استقبال از نظریه مسئولیت تدریجی در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۰..... ۵۱
بند ششم: سن مسئولیت کیفری نسبی و مطلق در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲..... ۵۴
گفتار دوم: مقررات خارجی و بین المللی..... ۵۷
بند نخست: عدم تعیین حداقل سن مسئولیت کیفری در قواعد حداقل معیار سازمان ملل برای دادرسی ویژه نوجوانان (قواعد پکن)..... ۵۸
بند دوم: ارائه برخی معیارها در کنوانسیون حقوق کودک ۱۹۸۹..... ۵۹
مبحث دوم: مبانی حقوقی اصل مرحله ای بودن برقراری مسئولیت کیفری اطفال و نوجوانان..... ۶۰
گفتار نخست: تدریجی بودن روند تکامل قوای دماغی کودک..... ۶۲
گفتار دوم: وجود احتمال قابل توجه برای اصلاح کودک..... ۶۵
گفتار سوم: لزوم توجه به سن پایین کودک..... ۶۶
فصل چهارم: مبانی مسئولیت و عدم مسئولیت کیفری کودکان و نوجوانان..... ۶۷
مبحث نخست: مدل دولت رفاه و مکاتب نئولیبرال..... ۶۸
گفتار نخست: مدل دولت رفاه..... ۶۸
گفتار دوم: مکاتب نئولیبرال..... ۷۰
مبحث دوم: نظریات و مکاتب مبتنی بر مسئولیت کیفری کودکان و نوجوانان..... ۷۱
گفتار نخست: سیر تاریخی..... ۷۲
گفتار دوم: الگوی عدالت کیفری..... ۷۶
گفتار سوم: الگوی مدیریت خطر..... ۷۹
گفتار چهارم: نظریه انتخاب یا گزینش عقلانی..... ۸۰
مبحث سوم: نظریات و مکاتب مبتنی بر عدم مسئولیت کیفری کودکان و نوجوانان..... ۸۱
گفتار نخست: سیر تاریخی..... ۸۲
گفتار دوم: الگوی رفاه..... ۸۳
گفتار سوم: الگوی حداقل مداخله کیفری..... ۸۴
گفتار چهارم: الگوی عدالت ترمیمی..... ۸۶

فهرست مطالب □ ۷

- گفتار پنجم: نظریه عدالت توافقی ۹۰
- گفتار ششم: الگوهای مبتنی بر اصلاح و بازپروری ۹۲
- مبحث چهارم: رویکرد فقهی در خصوص مسئولیت و عدم مسئولیت کیفری کودکان و نوجوانان در خصوص مجازات‌های تعزیری ۹۳
- گفتار نخست: ماهیت مجازات‌های تعزیری در فقه ۹۳
- بند نخست: مفهوم تعزیر ۹۴
- بند دوم: جنبه حق الهی یا حق الناسی تعزیرات ۹۶
- بند سوم: مفهوم تعزیر منصوص شرعی ۹۸
- گفتار دوم: نظریات فقها در خصوص مسئولیت و عدم مسئولیت کیفری کودکان و نوجوانان در خصوص مجازات‌های تعزیری ۱۰۱

بخش دوم: چگونگی و کیفیت مسئولیت و عدم مسئولیت کیفری کودکان و

نوجوانان ۱۰۵

- فصل نخست: چگونگی عدم مسئولیت کیفری کودکان و نوجوانان در خصوص جرایم تعزیری کودکان و نوجوانان در قانون مجازات اسلامی ۱۳۹۲ ..... ۱۰۵
- مبحث نخست: هدف حقوق کیفری در مجازات و اتخاذ تدابیر تادیبی، تامینی و تربیتی نسبت به جرایم اطفال و نوجوانان ۱۰۶
- مبحث دوم: مجازات و اقدامات تامینی و تربیتی جرایم تعزیری اطفال زیر نه سال ۱۰۷
- گفتار نخست: معافیت از مجازات ۱۰۷
- بند نخست: ماهیت و فلسفه وجودی اقدامات تامینی و تربیتی ۱۰۹
- بند دوم: حل تعارض بین مواد ۸۸ و ۱۴۸ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ ..... ۱۱۱
- گفتار دوم: مبنای معافیت از مجازات ۱۱۳
- گفتار سوم: تفاوت در مرتکبین جرایم تعزیری با مرتکبین سایر جرایم از لحاظ سن مسئولیت کیفری ۱۱۴
- مبحث سوم: مجازات و اقدامات تامینی و تربیتی جرایم اطفال بین نه تا ۱۲ سال ۱۱۵
- گفتار نخست: تسلیم به والدین یا اولیاء یا سرپرست قانونی با أخذ تعهد ۱۱۵
- گفتار دوم: تسلیم به سایر اشخاص ۱۱۷
- گفتار سوم: نصیحت توسط قاضی ۱۱۸
- فصل دوم: چگونگی و کیفیت مسئولیت کیفری کودکان و نوجوانان در خصوص جرایم تعزیری کودکان و نوجوانان در قانون مجازات اسلامی ۱۳۹۲ ..... ۱۲۲
- مبحث نخست: مجازات و اقدامات تامینی و تربیتی جرایم اطفال بین ۱۲ تا ۱۵ سال ۱۲۲
- گفتار نخست: اخطار و تذکر و یا أخذ تعهد کتبی به عدم تکرار جرم ۱۲۳
- گفتار دوم: نگهداری در قانون اصلاح و تربیت از سه ماه تا یک سال ۱۲۴

۸ نگرشی نو بر مسئولیت کیفری کودکان و نوجوانان در حوزه تعزیرات

- ۱۲۶.....مبحث دوم: مسئولیت کیفری اطفال و نوجوانان بین ۱۵ تا ۱۸ سال
گفتار نخست: اقدامات کنشی و واکنشی جدید جهت مقابله با بزهکاری اطفال و
نوجوانان ۱۲۷
- ۱۲۸.....بند نخست: اعطای فرصت به طفل و نوجوان بزهکار .....
۱۳۵.....بند دوم: تمسک به کیفرهای تخفیف یافته .....
گفتار دوم: مبنای تفاوت اقدامات واکنشی مربوط به جرایم اشخاص زیر ۱۵ سال با
جرایم اشخاص بالای ۱۵ سال ۱۴۵
- .....مبحث سوم: تداخل یا عدم تداخل جنسیت در مسئولیت کیفری اطفال و نوجوانان در
قانون مجازات اسلامی ۱۳۹۲..... ۱۴۶
- ۱۴۶.....گفتار نخست: سابقه تاثیر جنسیت در مسئولیت اطفال و نوجوانان .....
۱۴۷.....بند نخست: سابقه فقهی تاثیر جنسیت در مسئولیت اطفال و نوجوانان .....
۱۴۷.....بند دوم: سابقه تقنینی تاثیر جنسیت در مسئولیت اطفال و نوجوانان .....
۱۴۹.....بند سوم: سابقه تاثیر جنسیت در اسناد و متون بین المللی .....
گفتار دوم: میزان و نحوه تداخل جنسیت در مسئولیت اطفال و نوجوانان در قانون
مجازات اسلامی ۱۳۹۲..... ۱۵۲
- ۱۵۲.....بند نخست: جرایم تعزیری .....
۱۵۳.....بند دوم: جرایم حدی و قصاصی .....
۱۵۵.....منابع و مأخذ.....
۱۶۱.....پیوست ها.....